

ŻYCIE GOSPODARCZE

Nowa organizacja handlowa w strefie sowieckiej. Celem przeciwdziałania wyzyskowi ludności i cenom spekulacyjnym na nielegalnym rynku utworzono organizację handlową z siedzibą główną w Poczdamie, która powoływać będzie do życia liczne sklepy sprzedaży oraz restauracje. W tych miejscach sprzedaży szerokie masy społeczeństwa będą się mogły zaopatrywać w różnego rodzaju artykuły po cenach umiarkowanych. Sprzedawać się będzie szczególnie takie artykuły, których brak daje się dotkliwie odczuć. Należy tu wymienić urządzenia domowe, odzież, artykuły techniczne, kosmetyczne, spożywcze oraz szereg innych. Lista ich będzie się stopniowo powiększała, również na jakość kłaść się będzie duży nacisk. Kapitału zakładowego dostarczyła omawianej organizacji handlowej Niemiecka Komisja Gospodarcza i pięć krajów, które wchodzi w skład strefy sowieckiej. Ceny na towary ustala wyłącznie sekretariat wyżej wspomnianej Komisji Gospodarczej.

W związku z powstaniem nowej organizacji handlowej zaprosiły kompetentne czynniki tej organizacji przedstawiciele prasy dla zapoznania ich z celami i zamiarami świeżo podjętej akcji. Podkreślono tu z całym naciskiem, że towary, które podlegać będą teraz wolnej sprzedaży, nie pochodzą z zapasów przeznaczonych na przydział kontyngentowy i w żadnym wypadku nie przyczynią się do zmniejszenia tych przydziałów. Cała akcja wolnych sklepów sprzedaży wypowiada przede wszystkim ostrą walkę spekulacji i zwycze cen. Obok dotychczasowych środków zwalczających tzw. „czarny rynek“ przybiera obecnie jeszcze nowy w postaci organizacji handlowej.

Mimo iż sklepy wolnej sprzedaży rozpoczęły dopiero swą działalność i ilość ich jest jeszcze stosunkowo nie-

wielka, zauważyć już można znaczne bardzo obniżenie się cen na „czarnym rynku“. Tak więc nowa organizacja handlowa przyczyni się do polepszenia warunków życia szerokich mas dając im możliwość zaopatrywania się w potrzebne artykuły drogą legalną.

O olbrzymim zainteresowaniu się składami świadczy fakt, że w Lipsku nowo zorganizowany „Dom Wolnej Sprzedaży“ w ciągu pierwszych trzech dni wykazał obrót ponad pół miliona D. Marek. Przy ok. 30 tys. kupujących wynosił zakup na jednostkę prawie 200 D. Marek. Szczególnie duży był popyt na artykuły spożywcze, przede wszystkim na pieczywo, następnie na obuwie, artykuły tekstylne, firanki i artykuły gospodarstwa domowego.

W Chemnitz rozprzedano artykułów w pierwszym dniu otwarcia domu towarowego wolnej sprzedaży za 100 tys. D. Marek, a w dołączonym miejscu posiłków osiągnięto obrót 12 tys. D. Marek.

Powiększenie składu Niemieckiej Komisji Gospodarczej. W ostatnich dniach listopada szef sowieckiej administracji wojskowej marszałek Sokołowski wydał rozkaz nr 183, który posiada doniosłe znaczenie dla dalszego rozwoju strefy. Większość członków Niemieckiej Komisji Gospodarczej, naczelnej komórki organizacyjnej życia gospodarczego, składać się będzie odtąd z przedstawicieli wybranych przez ludność poszczególnych krajów strefy, przedstawicieli partii demokratycznych oraz różnych organizacji. To rozszerzenie składu komisji przez wciągnięcie licznych przedstawicieli ludności stanowi poważny krok postępu w rozwoju politycznym sowieckiej strefy.

Nadmienić tu należy, iż w myśl uchwały zapadłej na piątym posiedzeniu niemieckiej Rady Ludowej Niemiecka Komisja Gospodarcza nie

ma posiadać tylko charakteru komórki zajmującej się administracją życia gospodarczego, lecz stać się ma organem dla ścisłej współpracy z wszystkimi siłami demokratycznymi strefy sowieckiej, posiadać zaufanie ludności i reprezentować jej interesy.

Tą drogą administracja w sowieckiej strefie okupacyjnej ma przejść według zamiarów administracji wojskowej w ręce organów demokracji.

Pobudzona też zostanie aktywność społeczeństwą w kierunku zrealizowania planów gospodarczych oraz polepszenia warunków życia ludności. Rozkaz nr 183 powiększa ilość członków komisji z 36 na 101. Z liczby tej przypada 48 na przedstawicieli ludności krajów sowieckiej strefy okupacyjnej, 15 na przedstawicieli niemieckich partij demokratycznych, 10 na reprezentantów demokratycznych organizacji zawodowych. Nadto przewiduje się tam udział szeregu czołowych kierowników urzędów wzgl. organizacyj o charakterze gospodarczym. Plenum Niemieckiej Komisji Gospodarczej może tu dokooptować w miarę potrzeby nowych członków.

Rozkaz nr 183 przekazuje również rozpatrzenie stosunków pomiędzy organami administracyjnymi Wielkiego Berlina a Niemiecką Komisją Gospodarczą tejże Komisji.

Postęp gospodarczy w strefie sowieckiej. Na dziewiątym plenarnym posiedzeniu Niemieckiej Komisji Gospodarczej wyraził Henryk Rau jako przewodniczącą na wstępie marszałkowi Sokołowskiemu szczególne podziękowanie za wydanie rozkazu 183, mocą którego rozszerzony został skład Niemieckiej Komisji Gospodarczej oraz zacieśnione węzły współpracy z ludnością.

Po przyjęciu projektu reformy podatkowej wygłosił zastępca przewodniczącego Fritz Selbmann referat przedstawiający rozwój gospodarczy

strefy sowieckiej w ciągu trzech lat po załamaniu się Niemiec. Referat ten skupił szczególną uwagę uczestników posiedzenia i stał się jego punktem centralnym. Selbmann rozprawia się w nim z oświadczeniem gen. Claya, który twierdził, iż produkcja strefy zachodniej wykazuje tendencje gospodarczego cofania się. Referent wykazał na podstawie cyfr statystycznych odwrotnie rozwój wielu gałęzi życia gospodarczego w strefie sowieckiej. Tak np. w 1945 roku wydobyto 1,9 milionów ton węgla kamiennego, a w 1947 r. 2,8 milionów ton. W pierwszej połowie 1948 r. cyfra wydobycia węgla wynosiła 1,4 miliony ton. Węgla brunatnego wyeksploatowano w 1945 r. 83 miliony ton, a w 1947 r. 102 miliony ton. Surówki żelaza wyprodukowano w 1946 roku 123 tys. ton, a w pierwszej połowie 1948 r. już 175 tys. ton. Podobnie wzrost produkcji zauważyć można w odniesieniu do stali surowej, celulozy itd. W dziedzinie rolnictwa zanotować należy tak samo poważny postęp. Przytoczymy tu przykładowo kilka cyfr z referatu Selbmann'a. Obszar pod uprawę ziemniaków wynosił w 1946 r. 769 tys. ha, a w 1948 r. 809 tys. ha; pod rośliny oleiste w tych samych latach 106 i 122 tys. ha. Również w dziedzinie zaopatrzenia ludności w artykuły gotowe zaznaczył się duży postęp w stosunku do 1946/47 r.

Co do produkcji energii elektrycznej rzuca się w oczy duża różnica. W 1945 r. wytwarzano 3.710 tys. KWh, w 1946 r. 11.137 tys. KWh, w 1947 r. 13.033 tys. KWh; a do 27 listopada 1948 Zakłady Energetyczne strefy sowieckiej wyprodukowały 13.238 tys. KWh, przekraczając plan rocznej produkcji.

Selbmann ustosunkował się przychylnie do odszkodowań wojennych pobieranych z bieżącej produkcji. Oświadczył on, iż w strefach zachodnich sporządza się nadal listy przedsię-

biorstw, które ulec mają dalszemu demontażowi, co stanowi ustawiczną groźbę dla całego życia gospodarczego tych stref i powstrzymuje jego bieg. W strefie sowieckiej natomiast demontaże są zakończone i tu istnieje raczej problem remontu zakładów.

Co do wykonania planu dwuletniego referent wyraża się optymistycznie, zaznaczając, iż z wpływających meldunków można już sądzić, że w 1948 roku wytyczony plan roczny w wielu przedsiębiorstwach z nadwyżką zostanie wykonany.

Selbmann poddaje jednak również gruntownym rozważaniom trudności, które dały się odczuć w ostatnich czasach w produkcji. Spośród przedsiębiorstw, które nie osiągnęły planowanej dla nich produkcji, wymienia przemysł środków lokomocji, przemysł spożywczy, optyczny, chemiczny oraz metalurgiczny. Szczególnie dużo kłopotu przysparza metalurgiczny, którego znaczenie dla strefy jest bardzo doniosłe. Okazuje się, iż moment współpracy z załogami nie znalazł należytego zrozumienia i że wiele trudności można było ominąć, gdyby siła potencjalna zatrudnionych mas została odpowiednio rozwinięta. Kierownictwo przedsiębiorstw tych będzie musiało na przyszłość wziąć to pod uwagę. Również problem zaopatrywania przedsiębiorstw w potrzebne im artykuły oraz surowce nie zawsze był należyście rozwiązany. Referent żąda wprowadzenia tu centralnego aparatu rozdzielczego.

Plenum Niemieckiej Komisji Gospodarczej wysłuchało z wielką uwagą referatu Selbmana, a w rezolucji końcowej poleciło sekretariatowi Komisji podjąć odpowiednie kroki dla usunięcia wyłuszczonego braków i niedomagań. Zaapelowano również do wszystkich komórek administracyjnych przedsiębiorstw oraz do zakładów pracy, by przyczyniły się one wszystkimi swymi siłami do wypeł-

nienia jeszcze przed czasem planu na drugie półrocze 1948 celem utworzenia w ten sposób korzystnych podstaw dla zrealizowania planu dwuletniego.

Zmiana w dostarczaniu kontyngentów produktów zwierzęcych. Z dniem 1 stycznia 1949 r. na skutek decyzji Niemieckiej Komisji Gospodarczej powziętej przy współudziale Ministrów Rolnictwa, Handlu oraz Zaopatrzenia krajów strefy okupacyjnej sowieckiej nastąpi zmiana w dostarczaniu kontyngentów produktów zwierzęcych. Dotychczas kontyngenty, które musiały być odstawiane przez gospodarstwa rolne, obliczane były według stanu bydła oraz świń z początkiem każdego roku. Obecnie będzie się je obliczać, biorąc za podstawę ilość ziemi znajdującej się w użytkowaniu. System poprzedni nie pobudził rolników w kierunku hodowli, gdyż gospodarstwa, które powiększały swój stan, musiały odstawiać coraz większe ilości mięsa, mleka i jaj. Według systemu nowego natomiast gospodarstwa zajmujące się hodowlą oraz te, które powiększają swój stan posiadania, cieszyć się będą pewnym uprzywilejowaniem.

Niemiecka Komisja Gospodarcza zainteresuje się ponadto gospodarstwami rolnymi, które nie posiadają dostatecznej ilości bydła, oraz uwzględni, opracowując nowe normy kontyngentów, pewne ułatwienia dla nich.

Program doraźny nowego magistratu Berlina. Pod przewodnictwem nadburmistrza Eberta zapadły uchwały zdążające w kierunku polepszenia warunków życia wszystkich mieszkańców Berlina. Wyrażają się one m. i. w zwiększonych przydziałach węgla dla wszystkich osób miasta zarejestrowanych w sektorze sowieckim (również i dla mieszkających w zachodnich sektorach miasta), w podniesie-

niu kontyngentu prądu, jak i w specjalnych przydziałach gwiazdkowych.

Radny miasta Maron, będąc kierownikiem miejskiego oddziału gospodarczego, podkreślił konieczność ścisłego kontaktu gospodarki miasta z Niemiecką Komisją Gospodarczą i domagał się uchwalenia planu gospodarczego dla miasta Berlina na zasadach planu dwuletniego. Należy skończyć z rozrzućną bezplanowością przemysłu berlińskiego i wstrzymać ucieczkę surowców na nielegalny rynek oraz powiązać życie gospodarcze miasta z gospodarką strefy sowieckiej. Przy tym uczyni się wszystko, co tylko możliwe, by nawiązać łączność z zachodem, która została zerwana z winy usuniętego magistratu. Projekt radnego Marona został jednogłośnie przyjęty.

Nowa reforma walutowa w strefie sowieckiej wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 1949 r. Stawka podatkowa płac dozna poważnej obniżki, przeciętnie około 30%. Płaca za pracę ponad normę będzie tu również uprzywilejowana, i to w wybitny sposób. Kwota dochodu wolnego od opodatkowania podniesie się też ze 110 na 125 D. Marek w stosunku miesięcznym.

Zapomogi rodzinne, które ujęte były schematycznie, zostaną na nowo uregulowane. Będą one teraz ustalane każdorazowo według położenia socjalnego rodziny i indywidualizowane. Dochody z prac naukowych oraz literackich będą również podlegały mniejszej skali opodatkowania.

Podatki samorządowe ulegną daleko idącym zmianom.

Nowe prawo zaostrza wybitnie swój stosunek w odniesieniu do dochodów płynących ze spekulacji i nadmiernych zysków na skutek podbijania cen.

Podatek spadkowy został również zreformowany. Nie podlega opodatkowaniu spadek do 20 tys. D. Marek

odziedziczony przez pozostałego małżonka, a dzieci nie płacą podatku po rodzicach do 10 tys. D. Marek.

Stal niemiecka dla USA. Amerykańscy członkowie mieszanej Komisji demontażowej są zdania, iż dopuszczalną kwotę niemieckiej produkcji stali należy podnieść z 10,7 na 12,5—15 milionów ton w stosunku rocznym. Ameryka nie jest w stanie pokryć swego zapotrzebowania na stal na rynku światowym i zmuszona jest kupować stal również z Niemiec.

Ciężar kosztów okupacji w zachodnich strefach Niemiec. Po przeprowadzeniu reformy walutowej w tych strefach i ułożeniu się życia gospodarczego na nowych podstawach okazało się wyraźnie, iż obciążenia związane z okupacją są tak wielkie, że na dalszą metę nie będą one mogły być utrzymane i że trzeba będzie wprowadzić tu pewne zmiany.

W 1947 r. określało się te ciężary sumą 5,5 miliardów Reichsmark, przy czym należy wziąć pod uwagę, iż nie wszystkie świadczenia na rzecz okupacji dały się uchwycić. Opierając się na wyżej podanej kwocie okazuje się, iż w 1947 r. przypadało na głowę mieszkańca strefy francuskiej obciążenie 150 Reichsmark, brytyjskiej 122, a amerykańskiej 115. Przeciętnie na mieszkańca stref zachodnich przypada 123 RM. Jeżeli kwotę przypadającą na koszty okupacji rozdzielimy na jednostki zarobkujące, to wypadnie w omawianym roku w strefie francuskiej 354 RMark, w brytyjskiej 313, a w amerykańskiej 281. Przeciętnie na mieszkańca zarobkującego stref zachodnich przypada 305 RMark.

Po przeprowadzeniu reformy walutowej okazało się, że około 30% wydatków budżetowych przypada w strefach zachodnich w przecięciu na pokrycie kosztów okupacji, przy czym na pierwsze miejsce wybija się tu również strefa francuska.

W Szleszwik-Holsztynie w I kwartale po zmianie pieniężnej koszty okupacji zużyły 75% dochodów podatkowych.

Na tle takich stosunków zarysowuje się z konieczności u władz okupacyjnych pogląd, iż w dziedzinie kosztów okupacji będzie trzeba dokonać pewnych zmian.

Ilość wysiedlonych i uciekinierów niemieckich wynosiła według obliczeń niemieckich organizacji uciekinierów i bawarskiego urzędu statystycznego we wszystkich czterech strefach okupacyjnych Niemiec w dn. 1 stycznia 1948 r. ogółem 11 milionów osób. Z tej ilości znajduje się w strefie amerykańskiej 3,08 milionów, w brytyjskiej 3,42 miliony, we francuskiej 0,10 milionów a w sowieckiej łącznie z Berlinem 4,34 miliony.

Zaznaczyć trzeba, że od tej pory ilość wysiedlonych wzgl. uciekinierów podniosła się jeszcze.

Zamiast pierwotnie projektowanego Urzędu Cen organizuje się Radę, która stać się ma łącznikiem między różnymi poszczególnymi administracjami w odniesieniu do problemu cen.

W strefach zachodnich odstąpiono od tworzenia samodzielnego Urzędu Cen, gdyż spowodowałoby to dodatkowe wydatki, a poza tym taka organizacja centralna nie przyczyniłaby się do właściwego rozwiązania zagadnienia. Rozstrzygnięcie zapadło większością głosów na posiedzeniach Rady i wiąże wszystkich, którzy wchodzi w skład Rady. Bierze się tam pod rozwagę ważne kwestie, dotyczące cen w ogólnogospodarczym zasięgu, nie naruszając jednakowoż kompetencji poszczególnych krajów w tej dziedzinie. Mają też być rozpisane ankiety w przedmiocie płac i cen. Zadaniem Rady będzie współpraca przy tworzeniu właściwego poziomu cen, ma ona również zająć się opracowaniem wnio-

sków w tej materii. Kompetentne władze administracji gospodarczej przeprowadzać będą w poszczególnych krajach zarządzenia w sprawie cen we własnym zakresie. Rozważa się utworzenie przy urzędach administracji dla spraw gospodarczych specjalnej komórki o charakterze badawczym, która by ułatwiała pracę w omawianym zakresie w poszczególnych krajach.

Kompetencje JELA są nadal poważne. Po wprowadzeniu nowej procedury eksportowej wpływ JELA na eksport Bizonii i Tryzonii daje się w dalszym ciągu silnie odczuć. Organizacji tej przybyło nawet nowe zadanie, gdyż będzie ona odtąd doradzała nie tylko administracji spraw gospodarczych oraz innym niemieckim urzędom, lecz także firmom prywatnym w przedmiocie eksportu i propagować go. Bada ona również wnioski na eksport towarów podlegających specjalnemu zezwoleniu i zaciąga ewentualnie o eksporterze bliższych wiadomości. W wypadku niepomyślnego wyniku wywiadu eksport może być wstrzymany lub też na przyszłość uzależniony od zezwolenia, które musi być przedtem uzyskane.

Niemcy zaniepokojeni korekturą granic. Na skutek zapytania premierów krajów niemieckich gen. Clay i Robertson oświadczyli, iż na zachodzie Niemiec bierze się tylko pod uwagę drobne zmiany graniczne natury raczej technicznej. Oświadczenie to nie usunęło jednak niemieckich wątpliwości. Z Paryża bowiem nadeszły wiadomości, iż wkrótce opublikowane zostanie końcowe sprawozdanie komisji, której powierzono badanie problemów granicznych. Tak więc istnieje przeświadczenie, że jeszcze przed powstaniem rządu zachodnich Niemiec padną rozstrzygnięcia w związku z holenderskim planem zajęcia pewnych terenów przygranicz-

nych. Chodzi tu szczególnie o niemieckie tereny naftowe położone w Emsland. Ostatnio ustalono, że zapasy ropy znajdujące się między granicą holenderską a środkowym biegiem Ems wynoszą 9—12 milionów ton, reprezentując wartość 1,5 do 2 miliardów D. Marek. Pokłady te zostały odkryte dopiero w drugiej połowie mionionej wojny. Obecnie wydobywa się tam miesięcznie 17—18 tys. ton ropy,

lecz cyfra wydobycia podnosi się stale i należy się liczyć, że już w niedalekiej przyszłości omawiane tereny dostarczać będą nawet 75% całej produkcji niemieckich pól ropy naftowej.

Poza tym Holandia interesuje się również węglem zagłębia akwizgrańskiego, pokładami torfu oraz ujściem rzeki Ems.

Michał Zakrzewski

ZYCIE KULTURALNE

Badania nad energią atomową w Niemczech. W czasie ostatniego posiedzenia Bawarskiej Akademii Nauk prof. dr Walter Gerlach, rektor uniwersytetu monachijskiego, wygłosił odczyt na temat rozwoju i problematyki badań nad energią atomową. Naszkicował on początki prób z ciałami radioaktywnymi, które to próby dopiero w roku 1943, i to w Stanach Zjednoczonych przywiodły do pewności, że rozszczepienie uranu dokonane przez prof. Hahna zdolne jest do wzrastania w określonych warunkach. Jeden jedynie neutron posiada zdolność do wywołania reakcji łańcuchowej, ponieważ przy rozbięciu każdego atomu wyzwala się nowy neutron i ponownie doprowadza do eksplozji jądro atomowe. Wykazawszy w dalszym ciągu swego odczytu wszystkie trudności, związane z tymi eksperymentami, prof. Gerlach wypowiedział się za koniecznością nieograniczonych badań, ponieważ jego zdaniem kontrola badań zahamowałaby rozwój ducha ludzkiego w tej właśnie dziedzinie, w której jedynie jeszcze osiągnąć można rzeczywisty postęp i w której dotknąć można ostatecznych rzeczy naszego świata. Niemniej jednak prof. Gerlach uważa za niezbędną kontrolę energii, aby etyka nie pozostała w tyle za postępami intelektu. Wśród licznie zaproszonych gości na posie-

dzeniu uderzała obecność byłego bawarskiego następcy tronu. Prezydent Akademii w swym rocznym sprawozdaniu obecną sytuację Akademii określił jako katastrofalną. Sprawozdanie swoje zakończył apelem do opinii publicznej, by nie dopuściła do przerwania tej prawie dwuwiekowej tradycji tak poważnej dla kulturalnego i umysłowego życia Bawarii instytucji, ponieważ, oświadczył, wszystkie dotychczasowe odwoływania się o pomoc u władz pozostały jak dotąd daremne.

Wznowienie niemieckich badań telewizyjnych. Zarząd wojskowy zezwolił niedawno Niemcom na podjęcie badań telewizyjnych. W związku z tym na zaproszenie północno-zachodniej niemieckiej rozgłośni w Hamburgu zjechali się ostatnio czołowi technicy telewizyjni z wszystkich stref. Wspomniana rozgłośnia ma niebawem podjąć eksperymenty w tym zakresie. Okazuje się, że nauce niemieckiej nie będzie łatwo dorównać innym krajom w dziedzinie telewizji, ponieważ w krajach tych zaznaczył się niebywały postęp pod tym względem. Znacznie korzystniejsze są widoki Niemców w zakresie techniki konstrukcji odbiorników. Tutaj uzyskali oni już przed wojną najlepsze wyniki. Rozwój wielkiego obrazowego odbior-